

Regulamin mediacji,
jako sposób rozwiązywania sporów
w Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II
w Szufnarowej.

Spis treści:

1. Czym jest mediacja?
2. Procedura mediacji.
3. Mediacja a negocjacja.
4. Kim jest mediator?
5. Zasady mediacji.
6. Mediacja w szkole.
7. Mediacja w Ustawie o Systemie Oświaty.
8. Zalety mediacji szkolnej dla ucznia.
9. Zalety mediacji szkolnej dla nauczycieli.

1. Czym jest mediacja?

Mediacja to metoda na polubowne i bezpośrednie rozwiązywanie konfliktów i sporów.

Samo słowo mediacje pochodzi od łacińskiego słowa „mediare” oznaczającego „być w środku”.

Na tym właśnie polega jedna z podstawowych zasad pracy mediatora.

Rozwiązywanie sporów wymaga od wszystkich członków społeczności posiadania umiejętności komunikacyjnych oraz kluczowych kompetencji.

Sprawdzonym sposobem reagowania w sytuacji konfliktu jest mediacja.

Mediacja to taki sposób rozwiązywania konfliktu, w którym w osiągnięciu porozumienia pomaga niezaangażowana w spór, neutralna, darzona zaufaniem osoba - mediator.

2. Procedura mediacji.

Aby można było rozpocząć mediację, strony wykazują gotowość do podjęcia rozmów, grupy reprezentujące interesy społeczne stwarzają forum dialogu, a zwaśnieni ludzie są gotowi do bezpośredniego spotkania na sesji negocjacyjnej.

Mediacja sprowadza się do procesu negocjacji, do którego włączane są osoby trzecie, posiadające gruntowną wiedzę w zakresie procedur negocjacyjnych.

Procedurę mediacji charakteryzuje to, że jest ona **poufna**, **praktyczna i ma charakter interwencji**. Ponadto jest całkowicie **dobrowolna**, oparta na wspólnym ustaleniu faktów, kładzie nacisk

na rozumienie sytuacji związanej z podejmowaniem decyzji i rozwiązywaniem problemów.

Mediacja może być przeprowadzona tylko w sytuacji, gdy strony konfliktu są gotowe przystąpić do negocjacji.

3. Mediacja a negocjacja.

Negocjacja to sposób komunikowania się stron będących w konflikcie, dążących do porozumienia się.

Mediacja to sposób rozwiązywania konfliktu z pomocą neutralnej, niezaangażowanej w spór osoby, która pomaga stronom konfliktu dojść do zgody.

4. Kim jest mediator ?

Bardzo ważne jest to, że mediacja wiąże się z udziałem osób trzecich, które są **bezstronne**, dopóki nie zostanie dowiedzione, że nie spełniają wymogu bezstronności.

Mediatora definiuje się jako osobę neutralną, zachowującą poufność, akceptowaną przez obie strony, pomocną.

5. Zasady mediacji.

Dobrowolność - uczestnicy mediacji dobrowolnie biorą w niej udział. Strony mogą wycofać się na każdym etapie postępowania mediacyjnego.

Mediator nie może wywierać żadnej presji na stronach. Wiąże się to również z przystąpieniem do mediacji w dobrej wierze i dobrowolnym wypełnieniu przyjętych w czasie mediacji zasad.

Bezstronność - strony w mediacji mają równe prawa i są tak samo traktowane.

Mediator nie staje po żadnej stronie, nie ocenia i nie rozstrzyga sporów.

Neutralność - mediator jest neutralny, nie narzuca gotowych rozwiązań, nawet gdyby uznał je za lepsze.

Poufność - wszystko, co poruszane jest w czasie spotkania mediacyjnego jest poufne.

Mediator nikomu nie ujawnia tego, co usłyszał od stron.

Akceptowalność - mediator powinien być akceptowany przez obie strony.

6. Mediacje w szkole.

Szkoła jest drugim, po rodzinie czynnikiem mającym duże znaczenie dla kształtowania się osobowości dzieci i młodzieży. Jako instytucja wychowawczo – dydaktyczna ma za zadanie przygotować jednostkę do funkcjonowania w świecie zgodnie z przyjętymi zasadami i normami społecznymi.

Szkoła jest to miejsce, w którym młodzi ludzie spędzają dużo czasu i nie tylko zdobywają tu wiedzę, ale także kształtują swoje postawy, relacje z drugim człowiekiem; uczą się funkcjonowania w grupie oraz wielu innych zachowań, w tym także niepożądanych. Jak to bywa w dużych społecznościach, młodzi ludzie czasem prezentują wobec siebie wrogie zachowania, wdają się w konflikty oraz spory.

A nie potrafiąc inaczej, próbują swoje problemy rozwiązać poprzez działania agresywne lub konfrontacyjne.

Coraz częściej nauczyciele zaczynają dostrzegać zjawisko przemocy w szkole, zwracając uwagę na nasilające się nieprawidłowości w zachowaniach; na agresję psychiczną, fizyczną, na niszczenie czyjegoś mienia czy wymuszanie pieniędzy.

Problem przemocy w środowisku szkolnym oraz rówieśniczym jest tak stary jak sama szkoła, z tą jednak różnicą, że w ciągu ostatnich lat znacznie zmieniły się jej uwarunkowania oraz normy. Właśnie ta zmienność, bardzo trudna do uchwycenia i przewidzenia, utrudnia wprowadzanie uniwersalnych metod przeciwdziałania jej.

Powstające konflikty w szkole można rozpatrywać z różnych punktów widzenia. Mogą one powstawać zarówno na płaszczyźnie stosunków między nauczycielami a uczniami, jak też w kwestii funkcjonowania w grupie rówieśniczej. Mogą być związane z trudnościami adaptacyjnymi ucznia, który znalazł się w nowej sytuacji lub z problemami z dostosowaniem się jednostki do reguł oraz wymogów panujących w danej placówce.

Do szkoły młodzi ludzie trafiają w okresie wzmożonego rozwoju fizycznego, intelektualnego i emocjonalnego. Wywierają wpływ na życie społeczne szkoły swoim sposobem funkcjonowania, poprzez wartości oraz cechy osobowe. Jeśli postawa ucznia odbiega od standardów uznawanych w szkole, jednostka spotyka się z ignorancją, czy wręcz z odrzuceniem ze strony rówieśników oraz nauczycieli. Jego sposoby zachowania mogą być wyśmiane lub zlekceważone.

Z drugiej strony do szkoły trafia znacząca grupa młodych ludzi wywodzących się z określonych subkultur młodzieżowych lub będących

pod ich wpływem. Zderzenie tych dwóch światów szkolnego i rówieśniczego prowadzi do nieuchronnych konfliktów. Ich powstawaniu sprzyja też powszechna liberalizacja obyczajów, zmiany w mentalności oraz lansowanie określonych postaw przez media. Konflikt między wartościami wyniesionymi z domu czy grupy rówieśniczej, a tym czego oczekuje szkoła działa destrukcyjnie na środowisko, zarówno uczniowskie jak i nauczycielskie. Uświadomienie przez nauczyciela przyczyn konfliktu oraz znalezienie sposobów rozwiązania - to klucz do poprawnych stosunków między nauczycielami a uczniami. W rozwiązywaniu konfliktów, nauczyciel spełnia szczególną rolę, która wynika z jego pozycji w hierarchii szkolnej.

Rola nauczyciela powinna wiązać się z rozpoznawaniem odpowiednio wcześniej zagrożeń oraz zapobiegania powstawaniu konfliktów.

Wiedza na temat agresji czy przemocy jest dość specyficzna, odległa od potocznych wyobrażeń na ten temat, dlatego dość często napotyka się problemy z identyfikacją czy ze rozumieniem tego rodzaju zjawisk, a co za tym idzie – z właściwym reagowaniem na nie. Edukacja odnośnie tychże kwestii potrzebna jest zarówno uczniom jak i nauczycielom.

Jak wynika z wielu opracowań działalność naprawczą można stosować w różnego rodzaju konfliktach. A zatem wydaje się być ona również odpowiednia przy rozwiązywaniu sporów rówieśniczych, w różnorakich konfliktach między uczniami, które doprowadzają do stosowania przemocy choćby na werbalnym poziomie. Także w sytuacjach związanych z bójkami, drobnymi kradzieżami czy niszczeniem mienia.

Mediacja uczy bowiem rozwiązywania sporów bez przemocy, jednocześnie daje możliwość zrozumienia własnych czynów, a także pomaga przyjąć za nie odpowiedzialność. Dodatkowo, uwrażliwia na uczucia oraz prawa drugiego człowieka, co w dalszej konsekwencji może skutkować uaktywnieniem całej społeczności szkolnej.

A zatem, w wielu przypadkach, mediacja może być nieocenionym narzędziem pozwalającym spojrzeć na problem z szerszej perspektywy; wskazać na rozwiązanie w inny, konstruktywny sposób. Uświadomić, że konflikt ma niejako dwie twarze, a w związku z tym nie tylko nie musi być polem walki, ale wręcz powinien być próbą bądź zachętą do negocjacji.

Fachowo przeprowadzone postępowanie mediacyjne może być dla uczniów oraz nauczycieli źródłem wiedzy o agresji i przemocy, a także o jej następstwach.

Może stać się okazją do przećwiczenia ważnych umiejętności interpersonalnych i społecznych, między innymi takich właśnie jak rozwiązywanie sporów bez przemocy, kontrolowanie własnej złości, obrony siebie oraz innych w sytuacjach trudnych.

Spojrzenie na konflikt z perspektywy mediacji czyli jako na problem do rozwiązania a nie na walkę, jest doskonałym momentem, w którym jednostka ma szansę i okazję do zmiany postaw. Dodatkowo, w ten sposób nabytą wiedzę, w przyszłości będzie mogła wykorzystać w relacjach z innymi ludźmi, w związkach interpersonalnych.

Mediacje są stosowane w szkołach i placówkach oświatowych w sytuacjach konfliktów w grupach rówieśniczych oraz sporów pomiędzy rodzicami i nauczycielami.

Stosowanie metody mediacji w oświacie sprzyja konstruktywnemu, zgodnemu z prawem, systemem szkolnym oraz normami dobrych obyczajów, reagowaniu na zaistniałe problemy w relacjach międzyludzkich.

Ułatwia wyjaśnianie zjawisk, znajdowanie ich przyczyn i wypracowywanie takich sposobów rozwiązywania problemów, które przeciwdziałają ich występowaniu w przyszłości.

Ma znaczenie edukacyjne- przygotowujące młodzież szkół ponadgimnazjalnych do życia w przyszłości, w tym do podejmowania aktywności w sytuacjach trudnych, a także konfliktowych w celu poszukiwania możliwie najlepszych rozwiązań.

Powstawanie sytuacji konfliktowych w szkole jest nieuniknione i nauczyciele często są obserwatorami i uczestnikami sytuacji wychowawczych, podczas których dochodzi do sporów i kłótni. Podejmują wówczas działania, które mogą łagodzić, eskalować lub rozwiązać konflikt. Konflikty szkolne sprawiają wiele trudności zarówno uczniom, jak i nauczycielom.

Konflikty na terenie szkoły mogą rozgrywać się na różnych płaszczyznach:

1. uczeń-uczeń,
2. uczeń- nauczyciel,
3. nauczyciel-rodzic,
4. nauczyciel- dorosły.

Mediacja w szkole może być wykorzystywana na różne sposoby:
- na przykład jako sposób reagowania na zaistniałe problemy szkolne,
- jako forma rozmowy dotyczących trudnych i spornych kwestii,
przekazanie uczniom podstawowych zasad rozmawiania, prawidłowej

komunikacji, przedstawiania swoich racji i umiejętności słuchania drugiej osoby,

- jako metoda pracy wychowawczej, gdzie podstawą rozwiązania problemu będzie nawiązanie kontaktu i rozpoczęcie procesu naprawczego.

Spotkanie mediacyjne w szkole może odbyć się na prośbę ucznia, nauczyciela, rodzica/opiekuna, dyrekcji szkoły lub pedagoga.

Natomiast w spotkaniu mediacyjnym biorą udział jedynie strony konfliktu i neutralny mediator.

Spotkania mediacyjne mogą odbywać się w budynku szkoły w odpowiednio do tego przygotowanej Sali, by zapewnić poczucie komfortu i poufności.

Z mediacji sporządza się protokół z przebiegu mediacji.

W protokole z mediacji oznacza się wyłącznie:

- miejsce i czas przeprowadzenia mediacji,
- imię, nazwisko (nazwę) i adresy stron,
- imię i nazwisko oraz adres mediatora,
- wynik mediacji.

Jeżeli strony zawarły ugodę przed mediatorem, wówczas ugodę tę zamieszcza się w protokole albo załącza się do niego. Ugodę podpisują tylko strony. Jeśli strony nie mogą podpisać ugody (np. z powodu stanu zdrowia czy nieumiejętności pisania), niemożność tę mediator stwierdza w protokole.

Mediator jest obowiązany doręczyć stronom odpis protokołu.

Choć istotą mediacji jest rozmowa, to jednak w protokole z przebiegu mediacji nie zamieszcza się treści oświadczeń składanych przez strony, zajmowanych stanowisk ani też zgłaszanych propozycji rozwiązania konfliktu. Gdyby istniała obawa ujawnienia informacji przekazywanych drugiej stronie podczas trwania mediacji, wówczas strony z pewnością nie wyrażałyby chęci na szczerą rozmowę, która skutecznie zwiększa szanse powodzenia mediacji.

Celem mediacji jest wypracowanie takiego rozwiązania, w którym ma się do czynienia z dwoma zwycięzcami – brak tutaj przegranych. Celem mediacji nie jest ustalenie, kto ma rację, lecz jakie są interesy i potrzeby stron oraz likwidacja problemu. Mediator pomaga stronom skupić się na konstruktywnym rozwiązaniu, które będzie satysfakcjonowało obie osoby.

Celem mediacji jest przygotowanie ugody, czyli pisemnej umowy, w której zawarte są postanowienia, zobowiązania, wypracowane w trakcie rozmowy przez obie strony.

W mediacji szkolnej o treści ugody (protokołu ze spotkania) mediator informuje osoby bezpośrednio zainteresowane np. wychowawcę klasy, nauczycieli uczących, dyrekcję szkoły, pedagoga. Mediator ma obowiązek kontrolowania przestrzegania ugody dobrowolnie podpisanej przez obie strony. W ugodzie powinno być również uwzględnione, co stanie się, gdy któraś ze stron nie dopełni warunków ustalonych wcześniej przez obie strony.

Mediacja pozwala stronom na:

- ✓ przedstawienie faktów z własnej perspektywy,
- ✓ wyrażenie swoich uczuć,

- ✓ współdecydowanie w swojej sprawie,
- ✓ zamianę walki na konstruktywne działanie,
- ✓ zrozumienie wyrządzonej krzywdy,
- ✓ zadośćuczynienie i uzyskanie przebaczenia,
- ✓ zawarcie ugody,
- ✓ naprawę relacji,
- ✓ utrzymanie w przyszłości dobrych stosunków.

Fazy (przebieg) mediacji

Spotkanie mediacyjne składa się z pięciu następujących po sobie faz. Każdej z nich przyporządkowane są specyficzne techniki prowadzenia pertraktacji i cele.

Faza numer 1: Wprowadzenie + kontrakt

Na początku omawiane są reguły spotkania, na które wszyscy uczestnicy muszą się zgodzić, zostaje wyjaśniona metoda mediacji i przybliżona rola mediatora.

Faza numer 2: Wysłuchanie stanowisk obu stron + wyjaśnienie stanu faktycznego

W fazie drugiej skłócone osoby prezentują swoje stanowiska. Zadanie mediatorów polega na ich wysłuchaniu, zrozumieniu i wyłowieniu wszystkiego, co negatywne.

Faza numer 3: Sprawdzenie osobistego znaczenia konfliktu

Przy pomocy pytania: „Co to oznacza dla Ciebie?” szuka się osobistych przyczyn kłótni.

Faza numer 4: Od przeszłości do przyszłości

Wyobraźmy sobie „happy end”. Na podstawie przemyśleń: „Jak mogłoby to odbyć się inaczej? definiuje się cele i zastanawia nad ewentualnymi rozwiązaniami na przyszłość.

Jeżeli wina ustąpi miejsca zrozumieniu, mediator może ponownie nawiązać bezpośredni kontakt w rozmowie z uczestnikami.

Faza numer 5: Rekompensata i pojednanie

Teraz mediator kieruje ustaleniem rekompensaty za powstałe szkody duchowe i materialne oraz nakłania skłócone osoby do opracowania propozycji, w jaki sposób mogłyby one w przyszłości poprawić wzajemne kontakty: „Co musiałoby się wydarzyć, abyś uznał, że nastąpiło zadośćuczynienie?” A co jesteś gotowy zaproponować w zamian?”. W ustaleniach końcowych spisuje się wyniki, następnie wszyscy uczestnicy mediacji składają swoje podpisy.

Aby zakończyć spotkanie mediacyjne należy sporządzić protokół ze spotkania.

Po wyznaczeniu terminu kontroli kończy się spotkanie mediacyjne. W przypadku większych problemów albo zbyt wielu sprzecznych punktów przeprowadza się kilka spotkań mediacyjnych.

Ugoda

Mediacja kończy się spisaniem ustaleń (ugody) między skłóconymi partnerami. Mogą to być gesty rekompensaty: „Przepraszam cię za to, że cię zdenerwowałem” albo „Ponieważ zniszczyłem twoją własność, odkupię ją”. Na koniec notuje się ustalone propozycje na przyszłość, np.: „Zanim zrobię coś, co będzie wymierzone przeciw tobie, spróbuję z tobą porozmawiać”.

Ustalenia te uspokajają obu uczniów, ponieważ żadna ze stron nie czuje się oszukana. Nie ma już żadnego powodu, aby rozpoczynać nową kłótnię, gdyż każdy otrzymał to, co jest dla niego ważne.

Przykłady ugody:

- Przeprosiny na forum klasy w najbliższym tygodniu podczas godziny wychowawczej.
- Zakup czekolady z orzechami na przeprosiny.
- Referat jak sobie radzić w sytuacji ofiary przemocy.
- Zobowiązanie do zachowania pozytywnego stosunku do innych uczniów.
- W wyniku nie wywiązania się z warunków ugody - zachowanie naganne.

7. Zalety mediacji szkolnej dla ucznia.

Zalety mediacji szkolnej dla ucznia:

- ✓ przestrzeganie praw dziecka/ucznia, zapewnienie jego harmonijnego i pełnego rozwoju, z poszanowaniem godności i podmiotowości,
- ✓ kształtowanie postawy dialogu i współpracy, wspieranie tolerancji i szacunku inności, zapobieganie rozwiązaniom siłowym,
- ✓ polubowne rozwiązywanie konfliktu w sposób rzeczowy bez agresji,
- ✓ doprowadzenie do porozumienia obu stron, zrozumienia się i podjęcie działań w rozwiązaniu własnych spraw,
- ✓ wyzbycie się lęku przed sprawcą,
- ✓ odreagowanie emocji,
- ✓ zapewnienie zadośćuczynienia i realne jego otrzymanie,
- ✓ zapewnienie współdecydowania w sprawie własnej i o sobie,
- ✓ stworzenie szansy uniknięcia napiętnowania i dalszych sankcji karnych,
- ✓ zwiększenie poczucia bezpieczeństwa w szkole,
- ✓ doprowadzenie do przyjęcia odpowiedzialności za swoje czyny,
- ✓ pomoc stronom w wyrażaniu uczuć, a sprawcy w zrozumieniu odpowiedzialności za swoje czyny.

8. Zalety mediacji szkolnej dla nauczycieli.

Zalety mediacji szkolnej dla nauczycieli:

- ✓ nauczyciel nie bierze udziału w konflikcie uczeń – uczeń,
- ✓ nie angażuje się w konflikty między uczniami,
- ✓ ma możliwość lepszego zrozumienia oczekiwań i potrzeb uczniów,
- ✓ rozładowanie napięć i nieporozumień w szkole,
- ✓ może oczekiwać poprawy atmosfery w szkole poprzez zacieśnienie współpracy między nauczycielami, uczniami i rodzicami,
- ✓ integracja z uczniami w ramach nowych form aktywności społecznych szkoły.